

De brave renners van Klein-Brabant

Met wijlen Jan Wauters op cyclo-heemkundige zoektocht langs de renners van zijn streek

Ergens verscholen in de driehoek Antwerpen-Gent-Brussel ligt Klein-Brabant, aan de oevers van de machtige Schelde. De streek bestaat uit amper drie gemeentes, een handvol deelgemeentes en wat gehuchten. Bij de verkiezing van het mooiste dorp van Vlaanderen in 2008 stonden er maar liefst vier bij de voorselectie: Hingene, Sint-Amands, Mariekerke en Weert. Pittoreske en vruchtbaar groene parels. Duur ook, want iedereen wil in deze oases van rust te midden van de drie belangrijkste steden van Vlaanderen wonen, wat de huizenprijzen de hoogte heeft ingejaagd. Nauwelijks een ideale kweekvijver dus voor rauw wielergeweld. Wielershelden horen traditioneel uit arme grond te ontspruiten. In Frankrijk kwamen ze uit de grauwe Nord of het woeste Bretagne, in Nederland uit de achtergestelde boerengetto's van 't Heike, Sint-Willebrord. Wat wil je worden: keuterboer, smokkelaar of profrenner? Ook in Vlaanderen kwamen heelder generaties Flandriens uit de meest godvergeten gaten in het westen. Dorpjes waar de 20ste eeuw vaak nog moest beginnen, met aan het eind van het dorp een diepe ravijn. "Daar eindigt de wereld, mijnheer." Uitgerekend daar gedijde de wielersport het best.

Maar toch. Ook de wielersport van die minuscule heerlijkheid Klein-Brabant is opvallend rijk. Er was ongetwijfeld geen betere gids voor een cyclo-heemkundige zoektocht doorheen het lokale wielerspatrimonium dan wijlen Jan Wauters. De Klein-Brabander uit Hingene versloeg voor de Vlaamse radio 25 Tours, 8 wereldkampioenschappen en het wielrennen op 4 Olympische Spelen. Wauters was een spraakwaterval die de Vlaamse luisteraar kon doen vergeten dat radio eigenlijk zonder beeld hoort te zijn. Hij werd ook buiten Vlaanderen bekend als een eminent wielerkenner, doordacht – wielersfilosofisch haast – en met een nooit aflatende hang naar de nuance in de nuance. Voor Nederland was hij de man die in 1968 aan de micro inviel voor Theo Koomen, toen die niet meer uit zijn woorden kon komen na de onverwachte tourwinst van Jan Janssen. Wauters' mijmeringen over de renners van 'zijn' streek beginnen bij een andere Jan.

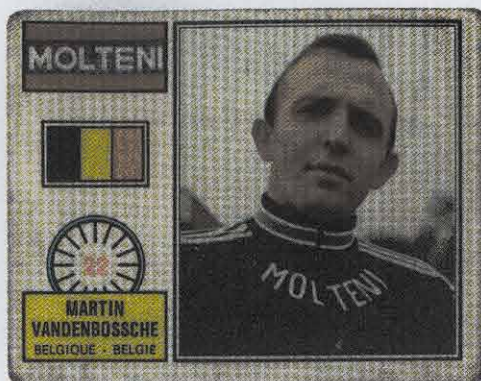

'Hoe meer ik afzie, hoe beter ik ga rijden' was de Flandriens klinkende lijfspreuk van Jan Adriaenssens. Nochtans was Adriaenssens verre van een Flandrien. Om te beginnen al niet qua afkomst: zijn wieg stond in het Klein-Brabantse Ruisbroek, een buurgemeente van het Hingene van Jan Wauters. Zijn Flandriengehalte qua karakter was zo mogelijk nog geringer. Wauters: "Jan Adriaenssens staat bij mij bovenaan als dé renner van Klein-Brabant. Niet omdat hij familie van mij was, maar omdat hij de Ronde van Frankrijk had kunnen winnen. Hij had die zelfs moeten winnen. Adriaenssens was in 1956 derde na Roger Walkowiak en Gilbert Bauvin. Hij is dat jaar

door zijn eigen ploegmaat, de grote, geliefde en geëerde Stan Ockers, mee in het verlies gereden. Op één dag, op de Col de Luitel. Die dag ging Ockers in de aanval met een aantal van Adriaenssens' concurrenten. In plaats van bij Adriaenssens te blijven, die misschien even een moeilijk moment had. Of een slechte dag, wat ook. In plaats van de achtervolging in te zetten! Maar Stan Ockers kon niet verdragen dat Adriaenssens boven hem op de affiches zou staan in de criteriums. Boven hem, die al twee keer tweede was geweest in de Tour. Dat kon niet, daarom heeft Ockers hem mee in het verlies gereden!"

Ook in 1960 beëindigde Adriaenssens de Tour de France als derde. In totaal reed hij de Tour acht keer, waarvan zes keer in de top tien. Hij won de Ronde van Marokko en de Vierdaagse van Duinkerken, evenals ritten in Parijs-Nice en de Ronde van Spanje. Wauters: "Vooral natuurlijk door die prestaties in de Ronde van Frankrijk is Jan Adriaenssens dé renner van Klein-Brabant. Maar hij was te stil en te bescheiden. Zijn bijnaam was dan ook 'de Lemme', het lam. Een schaap dus, een veel te brave man! Als hij niet zo braaf was geweest, had hij die Ronde van Frankrijk in 1956 tóch gewonnen. Hij begon na die Ronde – wat ze hier noemen – te 'bleiten' en kreeg maar een paar criteriumcontracten. Terwijl Ockers en anderen er zo veel meer kregen! Adriaenssens kon zich niet verkopen. Hij was iemand van hier, timide van karakter, iemand die de taal van Klein-Brabant sprak. Een agrarische streek van kleine boerkes, vissers, mandenvlechters. Mensen die vaak te weinig durf hadden. Mechelen was al ver, Antwerpen was 't Stad, van Gent en Brussel wisten de mensen al helemaal niks. Klein-Brabant was een beetje 'klein', ook van denken. Goeie mensen, maar 'klein van denken'. Braaf, in de goede zin van het woord. Maar in de sport legt dat ook iets bloot. In de topsport mag je niet braaf zijn. Jan Adriaenssens was een crème van een mens. Een zachtvaardige. En er was geen betere Klein-Brabantse renner in de naoorlogse periode! Later is hij *biersteker* geworden..."

nen winnen. Hij had die zelfs moeten winnen. Adriaenssens was in 1956 derde na Roger Walkowiak en Gilbert Bauvin. Hij is dat jaar

Jan Wauters woonde in Hingene zowat zijn hele leven op een boogscheut van Martin Van Den Bossche. Het was dankzij zijn dorpsgenoot dat hij in de Giro van 1969, waar rozetruidra-

ger Eddy Merckx in de Savona-affaire positief werd bevonden, erin slaagde om in de kamer van 'slapie' Merckx te geraken. Daar in kamer 11 van Hotel Excelsior in Albissola, nam Wauters van een intens huilende Kannibaal het meest beklijvende interview uit de geschiedenis van de Vlaamse wieljournalistiek af. Van Den Bossches naam en faam als wielrenner werden zonder meer gemaakt dankzij, maar ook ondanks diezelfde Merckx. Wauters: "Martin Van Den Bossche komt van 'achter de wal' in Hingene. Hingene was in die tijd zo'n beetje het achterlijkste gat van Klein-Brabant. Je zag er doorgaans meer zatte mensen dan nuchtere. Vader Van Den Bossche was een eenvoudige werkmens die met wijmen vlechten geld verdiende om zijn grote gezin te onderhouden. Uit die achtergrond komt Martin Van Den Bossche. Ik ken weinig renners of mensen uit andere sporten die zo taai zijn, zo hard. Zo onbuigzaam als de wissel die zijn vader vlocht, dat was Martin Van Den Bossche. Hij maakte naam, verblufte ons allemaal, toen hij bij de amateurs in de Ronde van Oostenrijk als eerste boven kwam op de Großglockner. We hadden er ineens een klimmer, een ronderenner bij! Van Den Bossche was een zeer goede onafhankelijke, dat was toen de overgangscategorie. Daar reed hij al goed in koersen als Luik-Bastenaken-Luik, en daar zag men er al wat in."

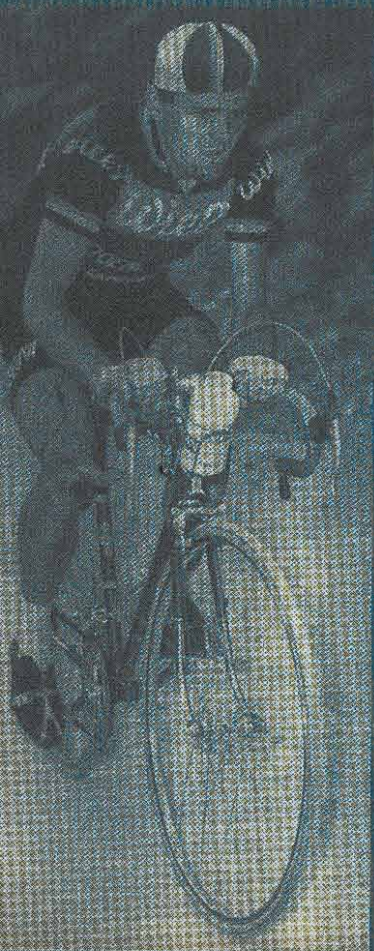
Van Den Bossche werd bij zijn Tourdebuut in 1966 al meteen tiende. Toch reed hij ook het jaar daarna voor het kleine Romeo-Smith's van Lomme Driessens. Wauters: "Ik weet nog dat ik op 13 juli 1967, de

dag dat Tom Simpson stierf, zes flessen water mee had op de motor. Normaal mocht dat niet onder het strenge regime van Jacques Goddet, maar die dag was het zo verschrikkelijk warm dat Goddet het toeliet. Het werd niet officieel rondgeroepen, maar Goddet liet het oogluikend toe. Martin kwam de flessen toen uit de zadeltassen halen. Goddet zag het en glimlachte. Als hij het op een andere dag had gezien, hadden we allebei uit de koers gelegen. Van Den Bossche maakte in die jaren indruk en is zo bij Merckx gekomen, waar hij zich manifesteerde als een van de voorbeeldigste helpers."

De eerste barsten in dat statuut van voorbeeldige helper kwamen er al tijdens de Tour van 1969. Merckx was nooit sterker dan in die eerste gewonnen Tour. Maar misschien ook nooit meer 'kannibaal'. In de rit naar Moux-Ville-Nouvelle had hij al op de Tourmalet zijn meesterknecht Van Den Bossche een moordend tempo laten opleggen. Alle favorieten verdwenen stuk voor stuk door de achterdeur, waarna nog enkel Van Den Bossche met in zijn wiel gebeiteld Merckx vooraan overbleven. Juist voor de top perste Merckx er een verschroeiende sprint uit en liet zijn berggluitenant verbouwereerd achter. De rest is geschiedenis: in één van de meest memorabele raids uit de Tourgeschiedenis reed Merckx de laatste 130 kilometer solo naar de streep. 's Avonds stapte een furieuze Van Den Bossche Merckx' kamer binnen met de woorden die hem een plaatsje bezorgden in de wielerveken: "Vandaag had een klein renner van een groot renner een groot gebaar verwacht." Jan Wauters, bedachtzaam zijn woorden wikkend: "Daar had hij inderdaad een groot gebaar verwacht..."

Merckx' kannibalisme op de Tourmalet was voor één keer niet aan onblusbare zegekoorts, maar aan vergeldingsdrang ontsproten. De avond ervoor had VDB zijn kopman op de hoogte gebracht van zijn vertrek naar Molteni, Merckx voelde zich verraden. Van Den Bossche was er nog wel bij toen de Faema-ploeg na de Tourzege van Merckx op het Koninklijk Paleis werd ontvangen. Als enige niet-getrouwde in de ploeg, werd Van Den Bossche apart genomen door Koningin Fabiola: "Ik wens je een goede vrouw toe en een leven vol liefde en voorspoed." Een jaar later leerde *De Lange van Hingene* in Italië zijn toekomstige echtgenote Antonia kennen. En Italië had dat jaar nog meer moois voor hem in petto: hij werd er derde in de Giro en won er het bergklassement. In de Tour, waarin hij vierde eindigde, onder-

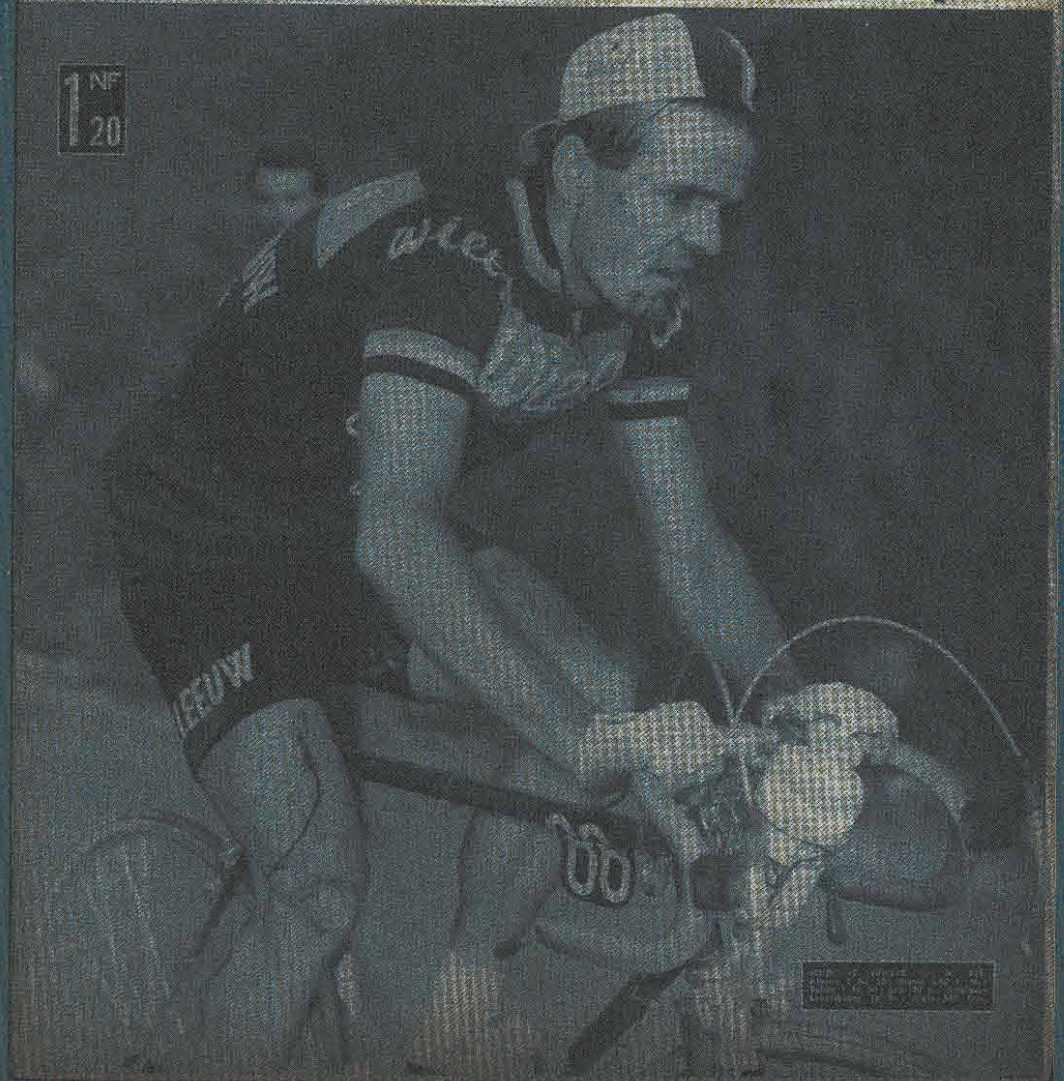
UNE ENQUÊTE EXPLOSIVE : LE TOUR ET LES STIMULANTS

But et Club

**LE MIROIR
DES SPORTS**

**Eddy Pauwels, le héros
malheureux des Alpes**

1 NF
20

kwam diezelfde Merckx over naar Molteni, inclusief zijn hofhouding van hondstrouwe knechten. Waarbij Martin Van Den Bossche opnieuw braaf en gedwee werd ingelijfd.

Wauters' Hingene is een deelgemeente van Bornem, het kloppende hart van Klein-Brabant dat zich ongetwijfeld ook zonder bekende koereurs op de wielkaart had weten te zetten. Zo was het in het verleden verscheidene keren gastdorp van het BK en won in 1976 Hennie Kuiper er de Tour-rit. In dat Bornem werd in 1935 Eddy Pauwels geboren. Pauwels reed tussen 1958 tot 1966 bij ploegen met klinkende namen als Flandria, Dr. Mann en Wiel's-Groene Leeuw. In 1961 deed hij een eerste keer van zich spreken door in de Tour als eerste boven te komen op de Aubisque. De Bornemnaar won dat jaar twee Touretapes, de twee volgende jaren zou hij er telkens nog één winnen. Jan Wauters: "Door zijn ritoverwinningen in de Tour de France heeft Eddy Pauwels meer 'roep' gekregen dan Van Den Bossche

en Adriaenssens. Het was niet echt een ontwikkelde man, een eenvoudige jongen. En een echte ronderenner, een klimmer. Geen man voor Parijs-Roubaix of andere klassiekers, maar een echte klimmer voor de grote rondes. In dezelfde periode als Eddy Pauwels waren er in de Bornemse buurgemeentes overigens nog drie andere renners, elk uit hun eigen hoek van Klein-Brabant en elk met hun eigen stijl. Nest Heyvaert was een hardrijder uit Oppuurs. Type: mouwen opstropen. Maar Nest wist zichzelf verder niet te oriënteren. Een beetje een brave, domme kracht eigenlijk. Marcel Verhoeven was een van mijn persoonlijke favorieten. Hij was afkomstig van café De Hand in Breendonk. Hij was voor mij de mooiste koereur, maar is nauwelijks prof geweest. Ook Theofiel De Pauw kwam uit Breendonk. In hetzelfde jaar was hij junior, onafhankelijke en prof, al op zijn negentiende of twintigste. Tja, dat kon toen nog. Mooie, bruin getaande renner, Spaans type. Hij won prachtige koersen bij wat we nu de beïloften zouden noemen. Maar ook hij is nooit écht doorgebroken."

Nog geen decennium later zag Hingene weer wielertalent doorbreken. In 1968 won Johnnie Rottiers het BK bij de nieuwelingen, een jaar later deed zijn broer Karel hem dat na. Voor Karel betekende het kampioenschap de opstap naar de profs, waar hij in 1973 bij het grote Molteni van Merckx en Van Den Bossche zou rijden. Jan Wauters: "Vader Jef Rottiers was zelf profkoereur geweest en had daarna een café ergens richting het gehucht Wintam. Wielrennen als cafésport dus. De kleine Karel en Johnnie werden al vroeg naar de piste van

Wiel's - GROENE LEEUW PAUWELS

Walem meegenomen. Johnnie was meer power, krachtpatser. Hij won veel bij de nieuwelingen, maar is nooit prof geworden. Karel was de fijnste, de rankste, maar die had zuivere klasse. Hij kon zowel alleen vooruit komen als massasprinten winnen. Karel Rottiers had... allure. Hij heeft in de Ronde van Frankrijk nog een rit gewonnen, die van Aménes naar Versailles in 1975. Op het toppunt van hun vorm zijn die jongens zo broos, dat ze zouden breken. Pure klasse, maar te weinig karakter en te weinig gezondheid. Hij had de klasse van Anquetil, zeiden ze. Dat is zo'n klasse, zo fijn, dat het bijna ziek is. Karel was ook zo iemand. Absoluut geen 'kas' à la Cancelara dus, alhoewel hij wel zo zijn rit in de Ronde van Frankrijk heeft gewonnen. In de laatste kilometer ontsnapt uit het peloton dat zich klaarmaakte om te gaan sprinten, en niet meer gepakt. Een van de klasserijkste jonge koereurs die ik ooit gezien heb. De man van de finesse. Maar ook weer: te braaf. Karel Rottiers heeft zich laten afschrikken door de doping en is zo

door het wielermilieu als het ware uitgestoten. Ik weet niet precies wat er is gebeurd, maar er was iets..."

Opgvolging lijkt verzekerd in Klein-Brabant. Kevin Seeldraeyers (23) uit Sint-Amans en Francis De Greef (25) uit Puurs eindigden in de Tour 2010 respectievelijk als 134e en 72e, plaatsen waar je brave knechten mag verwachten. Seeldraeyers deed na winst van de witte trui in de Giro van 2009 meer verwachten dan een knechtenrol. Francis De Greef kreeg de wielermicrobe mee met de moedermelk. Of was het aan de toog? Wauters: "Ik heb zijn grootvader nog gekend, Jacques De Greef. Die kwam als 38-jarige naar hier om te trouwen met een meisje van ergens tussen de Puurse deelgemeente Kalfort en het volkse gehucht Kleine Amer, waar ik vandaan kom. Daar had je veel koers. De kleine notabelen van het dorp droegen dan een armband met daarop de Belgische driekleur. Onderwijzers, onderpastoors, bierbrouwers: de 'délégués van de Bond'. Mijn vader had er een kruidenierswinkel en organiseerde daarnaast koersen. Dat ging dan gepaard met de komst van de burgemeester en de pastoor. De koers was 'van het volk'. In Kleine Amer waren er drie cafés en jaarlijks ook drie koersen. Geen toeval, want koersen dat was 'van café tot café'. Start in café De Vrede en aankomst in café De Tinnen Pot. Koers bestond dankzij het volk en dankzij het volkscafé. En dat was zeker hier in Klein-Brabant zo."

Marko Heijl